

A MAB FvB 11/2016. számú határozata

A Debreceni Egyetem (a továbbiakban: Egyetem) rektora 2015. december 15-én fellebbezést nyújtott be az emberi erőforrások miniszterének (továbbiakban: miniszter) címezve, az Oktatási Hivatalnak az Egyetem által indítandó **gépészmérnöki mesterképzési szak** nyilvántartásba vételét elutasító FF/900-8/2015 számú határozata ellen, amely a MAB 2015/7/XI/7 számú határozatával elfogadott – nem támogató – szakértői véleményén alapult. Az Oktatási Hivatal az elsőfokú eljárásban újabb szakértői vélemény érdekében a MAB Felülvizsgálati Bizottságát (a továbbiakban: MAB FvB) nem rendelte ki. A miniszter a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 71. § (5) bekezdésében foglaltak alapján 136-2/2016/FEPOL számú végzésével a másodfokú eljárásban a MAB FvB-t szakértőként kirendelte.

Szakértői vélemény

A MAB FvB az ügyre vonatkozó dokumentumok teljes körének alapos áttekintése után a következőket állapítja meg.

A szakértői véleményben *dőlt* betűvel szedjük a MAB eredeti nem támogató határozatának megfelelő szövegrészét, álló betűvel a felülvizsgálati kérelem megfelelő szövegrészét, s **félkövérrel** az új szakértői vélemény szövegét.

Az Egyetem fellebbezése két részből áll: (1.) a miniszterhez címzett fellebbezésből és (2.) annak mellékleteként, az Oktatási Hivatalnak elsőfokú eljárásban küldött intézményi észrevételekből, amely tartalmazza a MAB szakvéleménnyel kapcsolatos szakmai észrevételeket is. A MAB FvB az alábbiakban elsősorban a (2.) dokumentumot tárgyalja, mivel ez tartalmazza a releváns szakmai érveket. A miniszterhez címzett fellebbezéssel kapcsolatban azonban a MAB FvB kiemel egy pontot.

(1.) A miniszterhez címzett fellebbezés a döntéshozatal elfogultságára vonatkozó vádakat tartalmaz:

„Tény, hogy egy képzés újabb képzési helyen történő engedélyezése sérti a többi képzőhely érdekeit, hiszen kedvezőtlenül befolyásolhatja hallgatói létszámukat. A MAB szakvélemény kialakításában részt vevő „versenyársak” objektív véleményalkotó tevékenységére szintén hatással lehet, ezért a szakvélemény megállapításait elfogultnak tartjuk. A MAB nem kifogásolta a tervezett mesterszak szakmai és személyi hátterét, valamint kifogásait nem találjuk elegendőnek az elutasításhoz. A MAB immáron harmadik alkalommal utasítja el a gépészmérnöki mesterszak indításával kapcsolatos kérelmünket, mely ugyancsak felveti az elfogultság kérdéskörét.”

A MAB FvB véleménye szerint a bírálati folyamat megkérdőjelezése bizonyítékok nélkül elfogadhatatlan, s a MAB FvB határozottan elutasítja az ilyen típusú érvelést. A MAB az adott gépészmérnöki mesterképzési szak indítását több alkalommal valóban nem támogatta, de látni kell, hogy közben az Egyetem 6 másik mérnöki mesterképzési szakát akkreditálta.

(2.) A miniszteri fellebbezéshez csatolt, az OH-nak küldött intézményi észrevételek:

Az észrevételek bevezető részében az Egyetem elsősorban régiópolitikai érvek sorol fel (a Tiszántúlon nincsen gépészmérnöki mesterképzés, számos meghatározó regionális vállalat támogatja a gépészmérnöki mesterszak indítását, stb.).

A MAB FvB megállapítja, hogy a képzés indítás régiópolitikai indokoltságának és támogatottságának vizsgálata nem minőségügyi kérdés – s ennek megfelelően – a fellebbezés ezen részével a MAB FvB nem kíván foglalkozni.

Ezután következnek a „Megjegyzések a szakértői véleményhez”, amelynek fő motívuma az első szakaszban található:

„A Debreceni Egyetem úgy gondolja, hogy a beadott gépészmérnöki mesterszak szakindítási anyaga teljesíti a MAB által elvárt minimum követelményeket. Az elutasítás általunk vélhető indokának azt feltételezzük, hogy a szakvéleményt adó nem minden esetben azt a szintet várta el a beadott anyagban, mint az elvárt minimum, hanem azt a magasabb szintet, ahol jelenleg dolgozik.”

A fentiek alátámasztásaként a fellebbezés 17 pontban válaszolja meg a MAB szakértői vélemény kritikai elemeit. A pontok egy része kisebb jelentőségű problémákkal foglalkozik és a kritikai észrevételek részbeni vagy teljes elfogadásáról szólnak (pl. 7. és a 9. pont). A MAB FvB ezekben elfogadja az Egyetem válaszait. A többi pont azonban olyan szakmai problémákat elemez, amelynek értékeléséhez a MAB FvB külső szakértőt is felkért.

1. A MAB határozata szerint: „Az alapozó ismeretek a KKK szerinti kredit intervallumba esnek, azonban a gazdasági és humán ismeretekhez (16 kredit az előírt 10–20 kreditből) viszonyítva a természettudományos alapismeretek aránytalanul alulreprezentáltak (22 kredit a KKK-ban megadott 20–36 kreditből). A tantárgyak tartalma csak részben harmonizál az előírt ismeretkörökkel”

Az Egyetem válasza: „Ezzel kapcsolatban nyilatkozunk, hogy az oktatás során figyelembe vesszük a javaslatot, mindamelllett megjegyezzük, hogy az irányadó KKK előírásai szerint jártunk el. Véleményünk szerint ez nem lehet az elutasítás indoka.”

A MAB FvB álláspontja szerint az alapozó ismeretek tematikailag és a szigorúan vett KKK előírás kredithatárainak megfelelnek. Az valóban nem túl szerencsés, hogy a természettudományi alapismeretek a minimum felé, míg a gazdasági és humán ismeretek a maximum kredit felé pozícionáltak. Ha viszont a termelő gazdaság igényeit és gyakorlatát nézzük, akkor ez is elfogadható. A számonkérésben a kollokvium és a gyakorlati jegy (6:4) jó súlyozását adják. A tantárgyaknál közölt ismeretkörök, a lényegét tekintve, illeszkednek a gépészmérnökségen belül megcélzott specializáció alapozásához, segítik a kompetenciák kialakítását.

2. A MAB határozata szerint: „A modern fizika eredményei és alkalmazásai tárgyban olyan általános modern fizikai ismeretek (pl. a kvantummechanika alapfogalmai, különböző típusú részecskegyorsítók stb.) szerepelnek, amelyek nem kapcsolódnak a gépészmérnöki szakterülethez.”

Az Egyetem válasza ezzel kapcsolatban: „A Modern fizika eredményei és alkalmazásai c. tárgy a természettudományos alapismeretekhez tartozik, így véleményünk szerint a modern fizikához kapcsolódó ismeretek részben általános jellegűek és távolabb mutatnak a gépészmérnöki szakterülettől. A Debreceni Egyetem Műszaki Kara nagyon fontosnak tartja, hogy a gépészmérnök mesterképzés országosan is egységes legyen, így a vállalati igények mellett részletesen tanulmányoztuk a többi egyetem gépészmérnöki mesterszakát. Ennek kapcsán megjegyezzük, hogy például a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem már akkreditált és jelenleg is futó gépészmérnöki mesterszakán a Fizika c. tárgyban is fellelhető több ízben is a kvantummechanika. A Miskolci Egyetem már akkreditált és jelenleg is futó gépészmérnöki mesterszakán a Modern fizika c. tantárgy a kvantumfizika mellett a MAB kifogásban is szereplő részecskegyorsítók témakörével is foglalkozik. A részecskegyorsítókra alapozott fókuszált ionnyalábokkal (főleg protonnyalábbal) végzett mikromegmunkálás egyébként széles körben elterjedt az iparban. Továbbra is azt gondoljuk, hogy a modern fizika természettudományos ismeretekhez kapcsolódik, mégis a tantárgy kidolgozásakor törekedtünk arra, hogy az mindenképpen kapcsolódjon a gépészmérnöki szakterülethez is, amit bizonyít többek között az alapvető anyagszerkezeti ismeretek (molekulák kialakulása, kötéstípusok, a molekulák energiaszintjei, szilárdtestek szerkezete, elektronok viselkedése szilárdtestekben), a félvezetők fizikájának alapjai és alkalmazásai (dióda, tranzisztor), valamint a lézerrel kapcsolatos ismeretek beépítése. Emellett olyan, manapság aktuális témák kerülnek kibontásra, mint az alternatív energiaforrások fizikai kérdései és perspektívái (pl. szén-dioxid emisszió), a megújuló energiaforrás, vagy nukleáris energiatermelés. Véleményünk szerint ez nem lehet az elutasítás indoka. Véleményünk szerint a szakértői vélemény ezen része a bizonyított tényekkel ellentétben áll.”

A MAB FvB elfogadja az Egyetem érvelését, a Modern fizika eredményei és alkalmazásai c. tárgy tematikája az ismerethővítés mellett főként a gépészmérnöki anyagtudományi és anyagvizsgálati ismeretek feldolgozását segíti, s ezen túl napjaink aktuális témáit is felvonultatja. Tekintettel azonban arra, hogy a képzésben igen jelentős kreditértéket képvisel a szakdolgozat, s emiatt a képzés szakmai törzsanyaga szűkebb lehetőségeket kap, javasolt az alapozó ismeretek körében a szakmai törzsanyagot közvetlenül megalapozó, és a törzsanyag elsajátítását közvetlenebbül megkönnyítő ismeretek átadására fókuszálni.

3. A MAB határozata szerint: „Az anyagtudomány tantárgy leírása még csak utalást sem tartalmaz gépészmérnöki alkalmazásokra (pl. a nanoszerkezetű anyagok bemutatása inkább egy anyagmérnöki- vagy fizika mesterképzés tananyagához illeszkedik).”

Az Egyetem válasza ezzel kapcsolatban: „Az Anyagtudomány c. tárgy a természettudományos alapismeretekhez tartozik, így véleményünk szerint az anyagtudományhoz kapcsolódó ismeretek részben általános jellegűek és távolabb mutatnak a gépészmérnöki szakterülettől. A Debreceni Egyetem Műszaki Kara nagyon fontosnak tartja, hogy a gépészmérnök mesterképzés országosan is egységes legyen, így a vállalati igények mellett részletesen tanulmányoztuk a többi egyetem gépészmérnöki mesterszakát. Ennek kapcsán megjegyezzük, hogy például a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem már akkreditált és jelenleg is futó gépészmérnöki mesterszakán az Anyagtudomány c. tárgy részletesen foglalkozik a nanoszerkezetű anyagokkal, de a tantárgy tartalmát tekintve is nagymértékű az átfedés (fémek, polimerek, kerámiák vagy kompozitok). Itt megjegyezzük, hogy 2013-ban került kialakításra a Debreceni Egyetem Műszaki Karán egy korszerű SMARTMAT Anyagtechnológiai laboratórium, amelynek berendezései és eszközei kimondottan illeszkednek a tantárgy anyagához és az oktatáshoz. Véleményünk szerint ez nem lehet az elutasítás indoka. Véleményünk szerint a szakértői vélemény ezen része a bizonyított tényekkel ellentétben áll.”

A MAB FvB egyetért a MAB véleményével abban, hogy az *Anyagtudomány* tantárgy tematikája a többihez viszonyítva egy kicsit szűken fogalmazott. A négy sorban megjelölt ismeretanyag viszont jól kiegészíti az alapképzési szinten tanult anyagtudományi tananyagot. A megjelölt feldolgozandó szakirodalmak jól illeszkednek a témákhoz.

4. A MAB határozata szerint: „A hő- és áramlástan c. kurzus jelentős részben az alapképzésben már oktatott elemi termodinamikai ismereteket tartalmaz.”

Az Egyetem véleménye szerint: „A szakértőnek részben igazat adunk, és nyilatkozunk arról, hogy a tantárgy részletes programja átdolgozásra kerül az oktatás megkezdéséig figyelembe véve a szakértői véleményt az elemi termodinamikai ismeretekkel kapcsolatban. Mindamelllett megjegyezzük, hogy a Debreceni Egyetem Műszaki Kara nagyon fontosnak tartja, hogy a gépészmérnök mesterképzés országosan is egységes legyen, így a vállalati igények mellett részletesen tanulmányoztuk a többi egyetem gépészmérnöki mesterszakát. Ennek kapcsán megjegyezzük, hogy például a Miskolci Egyetem már akkreditált és jelenleg is futó gépészmérnöki mesterszakán a Műszaki hő- és áramlástan c. tárgyat tekintve is nagymértékű az átfedés (folyadékok tulajdonságai, Euler-féle mozgásegyenlet, Bernoulli-egyenlet, impulzustétel, Navier-Stokes-egyenlet, áramlástan szimulációk). Véleményünk szerint ez nem lehet az elutasítás indoka.”

A MAB FvB megállapítja, hogy a *Hő- és áramlástan* tantárgy tematikája, ahogyan azt az Egyetem is elismerte, a benne található alapképzési szintű elemek miatt átdolgozásra szorul, mivel az Nftv. 49. § (5) bekezdése értelmében egy adott ismeretanyag elsajátításáért egy alkalommal adható kredit.

5. A MAB határozata szerint: „Túlzott a két tantárgyban (menedzsment ismeretek, minőségmenedzsment) is oktatandó menedzsment ismeretek mennyisége (9 kredit).”

Az Egyetem válasza ezzel kapcsolatban: „A szakértői véleménnyel csak részben értünk egyet. A gépészmérnöki mesterképzési szak mind a régi, mind pedig az új KKK-jával is összhangban van, hogy a mesterszakon végzetteknek képeseknek kell lenniük irányítási és szervezési feladatok ellátására is. Ezen okból kifolyólag fontosnak tartjuk ilyen kompetenciák elsajátítását a képzés során. A magas óraszámot, így a hozzárendelt kreditet lehetne csökkenteni, de a vállalati visszajelzésekből (amely a minőség és menedzsment szemlélet hiányára utalnak a vállalathoz pályázóknál) arra a következtetésre jutottunk, hogy minél szélesebb és mélyebb elméleti és gyakorlati ismeretre van szükség ezen témakörökből ahhoz, hogy egy okleveles gépészmérnök a vállalati közegben helyt tudjon állni. Véleményünk szerint ez nem lehet az elutasítás indoka.”

A MAB FvB véleménye szerint a gazdasági és humán ismeretek kredit-értéke a KKK előírás határain belül van. A tantárgyak és benne oktatott tananyag illeszkedik a gazdaság és a vállalati gyakorlat igényeihez, amit a tantervnek is célszerű követnie.

6. A MAB határozata szerint: „A kutatási módszertan és kommunikáció alapvetően a tudományos kommunikációra utal; gépészeti-, új anyagok-, fizikai folyamatok-, szerkezetek tervezéséhez köthető kutatási módszerekre nem tér ki.”

Az Egyetem válasza ezzel kapcsolatban: „A kutatási módszertan és kommunikáció c. tárgy szintén az alapozó ismeretekhez tartozik, így jelen tárgynak a célja általános, miszerint képes legyen a hallgató többek között önálló elméleti és empirikus elemzések elvégzésére, kutatások tervezésére, kutatási eredmények interpretálására, illetve a szakmai tudás nyilvánosság előtti szakszerű megjelenítésére. Mindemellett megalapozza a doktori képzés során szükséges önálló tevékenységre való felkészülést is. Véleményünk szerint ez nem lehet az elutasítás indoka.”

A MAB FvB szerint a *Kutatási módszertan és kommunikáció* tantárgy tematikája jól illeszkedik az új KKK elvárásaihoz is, amelyben részletesen megjelennek az ide általánosan és nem specifikusan kapcsolódó tudás – képesség – attitűd kompetencia-elemek.

7. A MAB határozata szerint: „A szakmai törzsanyagban a „gépészeti szerkezetek tervezése” tantárgyleírásából hiányoznak a gépészeti tervezőrendszerek, gépészeti szerkezet típusok, anyagválasztás ismeretei.”

Az Egyetem véleménye szerint: „A szakértői véleménnyel csak részben értünk egyet. A tervezett gépészmérnöki mesterszak Gépészeti szerkezetek tervezése c. tárgy gyakorlati óráin a hallgatók természetesen a Műszaki Karon rendelkezésre álló tervezőrendszereket (Solid Edge, Creo) fogják használni. A gépészeti tervezőrendszerek témakörrel több gépészmérnöki alapszakos tantárgy (CAD rendszerek I., CAD rendszerek II.) foglalkozik. A tantárgy tartalmát tekintve nagy átfedés tapasztalható a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem már akkreditált és jelenleg is futó gépészmérnöki mesterszakán a Tervezés és gyártás c. tantárggyal (konstrukciós tervezés, tervezési elméletek stb.).”

A MAB FvB elfogadhatónak tartja a *Gépészeti szerkezetek tervezése* című tantárgyat, bár megállapítja, hogy annak leírását célszerű volna bővíteni az Egyetem által a fellebbezésben jelzetteknek is megfelelően.

8. A MAB határozata szerint: „A gépészeti modellezés és szimuláció c. tantárgyat a tartalma (végelemes numerikus eljárások bemutatása szilárdságtani, dinamikai és hőtani alkalmazásokon) alapján szerencsésebb lenne »végelemes módszer« elnevezéssel szerepeltetni, és a kurzushoz előtanulmányi feltételként a »mechanikai rendszerek dinamikája«, a »hő és áramlástan« és – jelenleg a tantervből hiányzó – »felsőbb szilárdságtan« tárgyakat előírni.”

Az Egyetem álláspontja szerint: „A szakértői vélemény ajánlást fogalmaz meg a tantárgy elnevezésével és az előtanulmányi feltételekkel kapcsolatban, amely szakmailag elfogadható. A »felsőbb szilárdságtan« témakör a Debreceni Egyetem Műszaki Kar gépészmérnöki alapszakjának végelemes módszer alapjai c. tantárgyában, mint rugalmasságtan már megtalálható. A tantárgy ennek az ismeretére épít. Véleményünk szerint ez nem lehet az elutasítás indoka.”

A *Gépészeti modellezés és szimuláció* tantárggyal kapcsolatos intézményi érveket a MAB FvB elfogadhatónak tartja. Az előtanulmányi követelmények részletes kidolgozása intézményi feladat.

9. A MAB határozata szerint: „A gyártóberendezések” tematikája olyan elemi fogalmakat, berendezéseket tartalmaz, amelyeket a gépészmérnöki alapképzésben kell elsajátítani.”

Az Egyetem ebben a kérdésben a következő választ adja: „Megvizsgáljuk a tantárgyi tematikát és ahol az alapképzésre vonatkozó anyagrész van, azt korrigáljuk és az oktatásba azt vezetjük be.”

A MAB FvB véleménye szerint a *Gyártóberendezések* tematikája valóban korrekcióra szorul, de az is megjegyzendő, hogy az alapképzési szinten a gépészmérnöki alapozásban tanult ismeretek bővítése és a termeléstámogató specializációhoz kapcsolt alkalmazás, kiválasztás, beszerzés stb. is része lehet a tantárgynak.

10. A MAB határozata szerint: „A »projekt feladat« keretében komplett ipari feladatok helyett komplex gépészeti feladatokra kellene fókuszálni.”

Az Egyetem válasza: „A beadott szakindítási anyagban sajnálatos elütés történt. Valóban helyesebb a komplex jelző használata. Véleményünk szerint ez nem lehet az elutasítás indoka.”

A MAB FvB ebben a kérdésben egyetért a MAB határozatában foglaltakkal, mely kérdésben az intézmény sem kifogásolta a MAB álláspontját.

11. A MAB határozata szerint: „*A differenciált szakmai ismeretek anyagát a „termeléstámogató” specializációhoz dolgozták ki, a tervezett specializáció azonban egyáltalán nem illeszkedik a gépészmérnöki mesterszak céljaihoz és a képzésben elsajátítandó kompetenciákhoz.*”

Az Egyetem ezzel kapcsolatban a következő észrevételt tette: „A termeléstámogató specializáció a gépészmérnöki mesterszak KKK-ját alapul véve került kidolgozásra, amely egyértelműen illeszkedik a gépészmérnöki mesterszak képzési céljához, illetve az elsajátítandó kompetenciákhoz. Megjegyezzük, hogy nemcsak a régi KKK-val van összhangban, hanem az újonnan kidolgozott gépészmérnöki mesterszak KKK-ja által meghatározott célnak is megfelel a specializáció, továbbá az abban nevesített tudás, képesség, attitűd, valamint autonómia és felelősség pontoknak is. Mindamellet megjegyezzük, hogy a képzés tanterve a vállalatokkal történt hosszú egyeztetés alapján véglegesült, így nemcsak a KKK előírásaival van összhangban, hanem valós piaci igényre is válaszol. A mesterképzésen belül a specializációra nem vonatkoznak törvényi előírások, annak indításához csak szenátusi jóváhagyás szükséges. Véleményünk szerint a szakértői vélemény ezen része a bizonyított tényekkel ellentétben áll.”

A MAB FvB álláspontja szerint a differenciált szakmai ismeretek vonatkozásában sem a régebbi, sem a most kialakított új KKK nem tett szigorú előírásokat, tehát azok tartalmát az intézmény viszonylag szabadon alakíthatja a szakmai megfelelést és minőséget szem előtt tartva.

12. A MAB határozata szerint: „*Pótlendő a négyhetes szakmai gyakorlat részletes feltételeinek, lebonyolításának ismertetése.*”

Az Egyetem álláspontja szerint: „A MAB szakindítási útmutató és a szakmai bírálati szempontrendszer nem kéri külön részletezni a négyhetes szakmai gyakorlat lebonyolítását, azt a Debreceni Egyetem Műszaki Kar képzési terve tartalmazza és Kari Tanács hagyja jóvá. Véleményünk szerint ez nem lehet az elutasítás indoka.”

A MAB FvB álláspontja szerint a szakmai gyakorlat mint tanegység leírásának ugyanúgy a szakindítási kérelem részét kell képeznie, mint az egyéb tantárgyleírásoknak. Ennek bemutatása nem mellőzhető.

13. A MAB határozata szerint: „*A megadott szakirodalom esetenként elavult, vagy alapképzésben lenne releváns.*”

Az Egyetem válasza: „A tantárgyakhoz összesen 107 szakirodalmat adtunk meg, amelyeknek mindössze 17%-a készült 2000 előtt, 83% pedig 2000 után. A szakirodalom 29%-a pedig 2011-2015 között készült. Megjegyezzük, hogy ezekből 10 jegyzet 2015-ben készült el és szerzői a Debreceni Egyetem Műszaki Kar oktatói és a gépészmérnöki mesterszak tárgyfelelősei. A jegyzet korszerűségét és gyakorlatban való alkalmazhatóságát az bizonyítja, hogy a többszerzős jegyzetek esetén a társszerzők vállalati közép- vagy felsővezetők. Ezen jegyzetek nagy része kimondottan mesterszakos hallgatóknak készült, amelyre az elkészült jegyzetek címe is utal. Véleményünk szerint ez nem lehet az elutasítás indoka.” Ezt követően az Egyetem egy táblázatban felsorolja a Műszaki Kar által a gépészmérnöki mesterképzési szak oktatásához készített jegyzeteket (12 db).”

A MAB FvB véleménye szerint az ajánlott és a kötelező szakirodalom a MAB által elvárt mennyiségben megjelölésre került (min. 4, max. 10) a szakindítási beadványban. Ezek között van ugyan néhány régebbi, de ezek mellett felsorakoznak a korszerű szakirodalmak is.

14. A MAB határozata szerint: „*A képzési program nem alkalmas az említett Informatikai Tudományok Doktori Iskola, benne »Az informatika ipari és tudományos alkalmazásai« c. doktori tanulmányokra történő felkészítésre.*”

Az Egyetem érvelése szerint: „A Debreceni Egyetemen jelenleg nincsen Gépészeti Tudományok Doktori Iskola, A Debreceni Egyetem Műszaki Kar szisztematikusan kezdte el felépíteni saját doktori iskoláját, amelynek első lépése a Debreceni Egyetemen működő doktori iskolákban való oktatói-kutatói részvétel oktatóként és témavezetőként. A műszaki tudományokban akkreditált Informatikai Tudományok Doktori Iskola befogadta a Kar oktatóit és számos doktori témát hirdettek. Ehhez illeszkedik a tervezett termelés támogató specializáció is, amely kiváló bemenetet biztosítana a doktori tanulmányokat választó okleveles gépészmérnökök számára. (...)

Tekintve, hogy manapság éppen a tudományterületek kapcsolódási pontjai (pl. gépészet és informatika) az új tudományos eredmények forrásai, ez véleményünk szerint egy megfelelő irány, mindazonáltal az alkalmazott informatika (pl. termelésmenedzsment, termelésinformatika stb.) konkrét ipari igény. Tehát pontosan illeszkedik a képzési program a doktori programhoz.

Nem elhanyagolható, hogy az indítani kívánt mesterképzési szak menedzsment témájú tárgyainak felelőse a Debreceni Egyetem Ihrig Károly Gazdálkodás- és Szervezéstudományok Doktori Iskola törzstagjaként, témavezetőjeként és oktatójaként tevékenykedik. Véleményünk szerint ez nem lehet az elutasítás indoka.”

A MAB FvB álláspontja szerint egy mesterképzési szak indításához jó, de nem előírt, hogy az intézményben szorosan hozzá kapcsolódó doktori iskola működjön. A fontos az, hogy elismert szakmai műhelyek, tudományos K+F programok segítsék a mesterképzésben résztvevő hallgatók kutatómunkáját, tudományos fejlődését. A mesterképzésnek pedig nem az adott intézmény doktori iskolájába kell felkészítenie a hallgatókat, hanem az adott tudományágban vagy rokon tudományban való doktori képzésre történő továbblépésre – intézményre és országra való tekintet nélkül. Tudományos munkára való előkészítés a Debreceni Egyetem Műszaki Karán biztosítottak tűnik.

15. A MAB határozata szerint: „*A szakfelelős PhD fokozattal, évtizedes felsőoktatási gyakorlattal rendelkező docens; szakmai kompetenciája, kutatási területe összhangban van a képzés profiljával, mindamelllett csak néhány éves vezető-oktatói gyakorlata van.*”

„A szakvélemény szerint a gépészmérnöki mesterszak szakfelelőse minden tekintetben teljesíti a MAB szakfelelőssel szemben támasztott követelményeit, PhD-val rendelkező egyetemi docens, a szak két tantárgyának felelőse, doktori iskolában témavezető és oktató. A MAB-nak nincsen előírása arra vonatkozóan, hogy hány év vezető-oktatói tapasztalat szükséges a szakfelelősi teendők ellátásához. Véleményünk szerint ez nem lehet az elutasítás indoka.”

A MAB FvB megállapítja, hogy a szakfelelős személyével szemben a MAB határozatában sem merült fel olyan kifogás, amelyből a személy alkalmatlanságára lehetne következtetni. A szakértői véleményben csak mintegy megjegyzés szerepel, hogy a szakfelelősnek még nincs sok éves vezetői tapasztalata, de ez nem jelenti azt, hogy nem felel meg a szakfelelőssel szemben támasztott elvárásoknak.

16. A MAB határozata szerint: *A tantárgyfelelősök mindegyike (15 fő) AT besorolású, minősített oktató (PhD, közülük 5 fő habilitált), kevés kivétellel az általuk gondozott tárgy(ak) témaköreiben megfelelő kompetenciával és oktatási tapasztalattal bírnak. A teljes oktatói kör vonatkozásában is teljesülnek a formai és szakmai elvárások, mindazonáltal sajnálatos, hogy egy mesterszak oktatásához a személyi állományban egyáltalán nincs egyetemi tanár.*

Egyetem válasza: „Az egyetemi tanárok létszámára jelenleg nincs vonatkozó MAB előírás. Véleményünk szerint ez nem lehet az elutasítás indoka.”

A MAB FvB megállapítja, hogy az egyetemi tanárok létszámára vonatkozó kijelentés a MAB határozatában csupán egy megjegyzés, s nem az elutasítás indoka. Ugyanakkor egy erős jelzés arra vonatkozólag, hogy az oktatói kar szerkezete nem kiegyensúlyozott, ebből kifolyólag a fejlesztése kiemelt és sürgős feladat.

17. A MAB határozata szerint: *Az indítandó képzés tudományos háttereként több szakmai műhelyt is felsorolnak, az ezekben folyó kutatások eredményessége átlagosnak mondható.*

Egyetem válasza: „A véleményt megfogalmazó átlagosnak ítéli a szakmai műhelyekben történő kutatások eredményességét, amely véleményt elfogadunk, mert mindig van hova fejlődni. Mindamellert a Kar dolgozói az oktatás mellett komoly eredményeket tudnak felmutatni tudományos téren, amelyet bizonyítanak a gépészmérnöki mesterképzés műszaki alapozó és szakmai tárgyak tárgyfelelőseinek eredményei. Bizonyítható az akkreditációs anyag elkészítésének időpontjától is tapasztalható előrehaladás. (...) Fontosnak tekintjük továbbá, hogy a tervezett gépészmérnöki mesterszak tárgyfelelősei közül 4 fiatal oktató-kutató a Nemzeti Kiválóság Program keretén belül kutatási ösztöndíjban részesült az elmúlt években. Véleményünk szerint ez nem lehet a szakindítás elutasításának egyik indoka.”

A MAB FvB a szak Egyetemen rendelkezésre álló tudományos háttérét megfelelőnek tartja, a mindemellert a tudományos háttér fejlesztése a felsőoktatási intézmények permanens feladata, küldetése.

Összegzés:

Az eredeti beadvány, a MAB határozata, a fellebbezés és a MAB FvB által felkért külső szakértői vélemény részletes, a vitatott pontok szerinti vizsgálata után a MAB FvB a következőket állapítja meg: A MAB FvB véleménye szerint, bár a MAB elutasító határozatában található megállapítások több vonatkozásban helytállóak, azonban sem a szakmai, sem a személyi háttérben nincsenek olyan problémák, amelyek veszélyeztetnék a szak sikeres működését. A szak tantervében található javítandó elemek, azonban összességében a tanterv elfogadható, s a háttérben jelen levő szakmai műhelyek és tudományos programok elegendőnek tekinthetők a hallgatók mesterfokozatra és a doktori képzésre való esetleges továbblépésre való felkészítéshez.

Mindezek alapján a MAB FvB – a MAB határozatával ellentétben – *a Debreceni Egyetemen a gépészmérnöki mesterképzési szak* indítását **megjegyzéssel támogatja**. Az intézmény a szak tényleges indításáig mutassa be a MAB-nak az alábbi megjegyzéseknek való megfelelés érdekében megvalósított intézkedéseit.

Megjegyzések:

- 1. Tekintettel arra, hogy a képzésben igen jelentős kreditértéket képvisel a szakdolgozat, s emiatt a képzés szakmai törzsanyaga szűkebb lehetőségeket kap, javasolt az alapozó ismeretek körében a szakmai törzsanyagot közvetlenül megalapozó, és a törzsanyag elsajátítását közvetlenül megkönnyítő ismeretek átadására koncentrálni.**
- 2. A *Hő- és áramlástan* című tantárgy tematikája, a benne található alapképzési szintű elemek miatt átdolgozásra szorul, mivel az Nftv. 49. § (5) bekezdése értelmében egy adott ismeretanyag elsajátításáért egy alkalommal adható kredit.**
- 3. A *Gépészeti szerkezetek tervezése* című tantárgy leírását célszerű volna bővíteni az Egyetem által a fellebbezésben jeletteknek is megfelelően.**
- 4. A *Projekt feladat* című tanegység keretében komplett ipari feladatok helyett komplex gépészeti feladatokra volna célszerű fókuszálni.**
- 5. Az intézmény mutassa be a szakmai gyakorlat rendszerét és háttérét.**
- 6. Vizsgálja felül az intézmény a szak tantárgyainak előtanulmányi rendjét.**

A MAB FvB mindezek mellett az alábbiakat is meg kívánja jegyezni:

A MAB FvB nem tartja szerencsének a felülvizsgálati kérelemben felfedezhető azon tendenciát, mely szerint a felülvizsgálati kérelemnek szinte minden pontja azzal zárul, hogy a MAB határozat adott megállapítása nem lehet elutasítás indoka, hiszen a MAB nem egyes elszigetelt vonatkozásokban mondta ki külön-külön, hogy az adott hiányosnak tartott feltétel miatt nem támogatható a szak indítása, hanem az összes hiányosnak tartott feltétel együttes értékelése alapján. Ezek tehát félrevezető, hangulatkeltő megállapítások.

A MAB FvB nem tartja továbbá helyes minőségi szemlélet tanújelének azt sem, hogy egy intézmény arra hivatkozva kéri a szakindítás támogatását, hogy az megítélése szerint a minimumfeltételeket teljesíti.

Budapest, 2015. március 14.

Rácz Zoltán
a MAB FVB elnöke h.